

Urbanistični razvoj kraja Semič z vključevanjem lokalne obrtniške dejavnosti

avtorica: Valerija Mikulič | mentorica: prof. dr. Alenka FIKFAK | somentorja: doc. dr. Janez Peter GROM in asist. Kristijan LAVTIŽAR

UVOD

Na Slovenskem ima domača obrt bogato zgodovino. Pojem se je izoblikoval v drugi polovici 19. stoletja, v času, ko so obrti začeli pripisovat velik pomen. Danes jo razumemo, kot lokalno rokodelsko dejavnost ustvarjanja različnih izdelkov, ki jih posamezniki izdelujejo v svojih domovih ali delavnicah za lastno uporabo ali za prodajo. Bela krajina ima bogato zgodovino domače obrti in mnogi ljudje se še danes z njo ukvarjajo. Magistrska naloga zajema predstavitev zasnove urbanističnega

načrta na izbrani lokaciji v občini Semič. V ospredje je postavljena lokalna obrtna dejavnost, ki s svojo neinvazivno naravo ne nasprotuje trajnostnemu razvoju prostora. Cilj zasnove je bil vzpostaviti kvalitetno bivalno okolje, ki upošteva načela identitete prostora ter ustvarja skupnost. Zasnova projekta povezuje prebivalce, ki s svojo kreativnostjo in ustvarjalno usmerjenostjo krepijo gospodarski, turistični in prostorski razvoj Semiča.

PREDSTAVITEV LOKACIJE OBMOČJA

OBMOČJE BELE KRAJINE

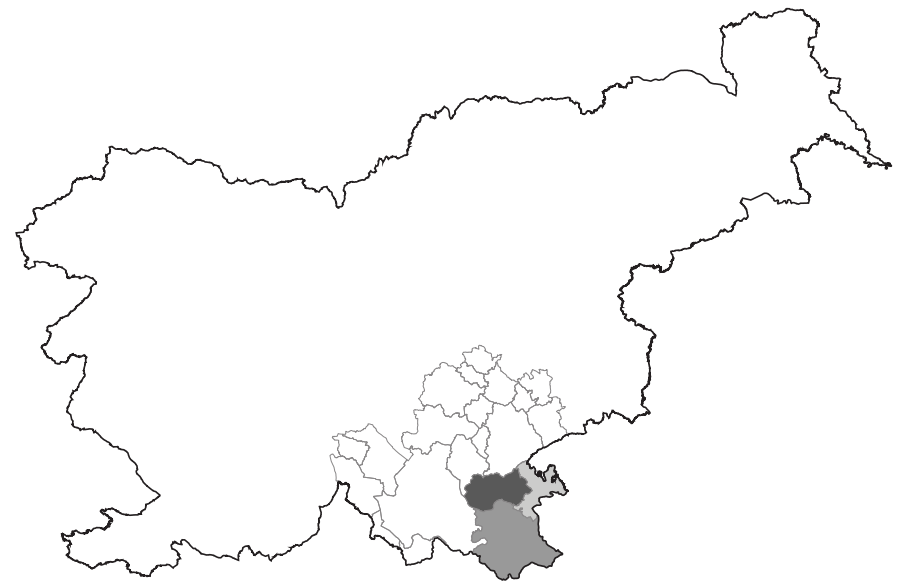
Bela krajina je kraška pokrajina v jugovzhodni statistični regiji Slovenije. Leži med Gorjanci, Kočevskim rogom ter reko Kolpo, ki ustvarja naravno mejo med Slovenijo in Hrvaško. Belo krajino sestavljajo tri občine, in sicer Semič, Črnomelj in Metlika.

V Beli krajini živi skupaj okoli 26.670 prebivalcev in zajema približno 596 km², kar pomeni, da ima nizko gostoto poselitve: 45 prebivalcev/km², kar je precej nižje od povprečja Slovenije, ki znaša 104 prebivalca/km². Skoraj polovico pokrajine pokrivajo gozdovi in kar 46% površine se uvršča med varovana območja Natura 2000 (Stat, 2023).

OBMOČJE SEMIČA

Obravnvano območje se nahaja v občini Semič, natančneje v istoimenskem naselju Semič, ki je tudi največje naselje v občini. Občina meri 147 km² in se po velikosti uvršča na 42. mesto med slovenskimi občinami. V njej prebiva 3.890 prebivalcev in ima 47 naselij (Stat, 2023). Približno 60 % občine spada pod varovalni režim Nature 2000 in 79 % površine pokriva gozd. Za Semič je značilen vrtačasti kraški svet s steljniki, travniki, njivami ter vinogradi, ki krasijo Semiško goro (Občina Semič, 2023).

Območje leži južno pod Semiško goro, v najbolj gosto poseljenem delu občine. Zanimivo je zaradi svoje lokacije, saj se nahaja ob glavni cesti, ki povezuje Semič z občino Črnomelj, Metliko in tudi Novim mestom, ki je pomembno gospodarsko središče jugovzhodne statistične regije.

Umestitev Bele krajine v prostor.

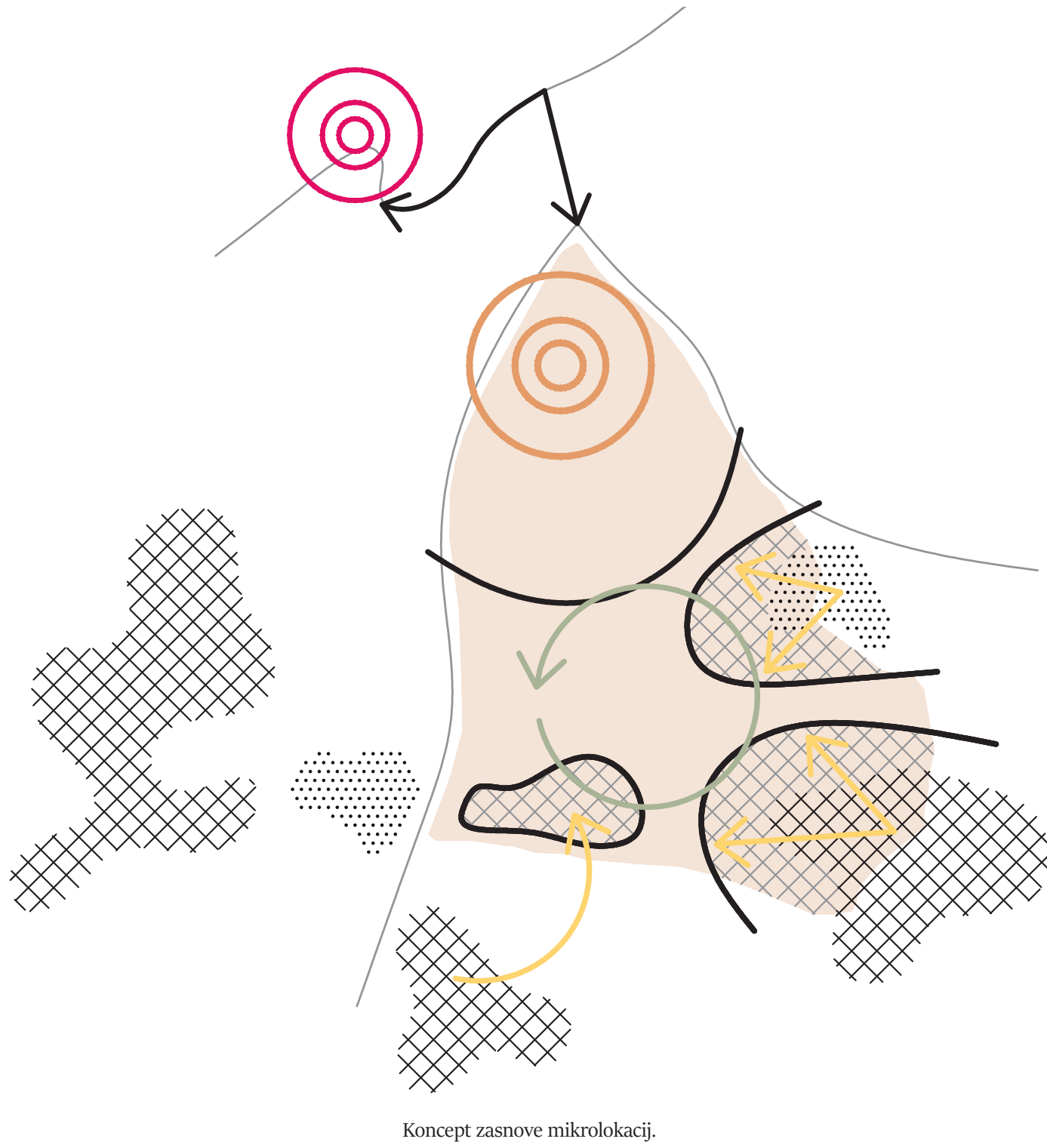
Umestitev obravnavanega območja v prostor.

LEGENDA:

- meja države Slovenije
- občina znotraj jugovzhodne statistične regije
- občina Semič
- občina Črnomelj
- občina Metlika

50 km

2 km

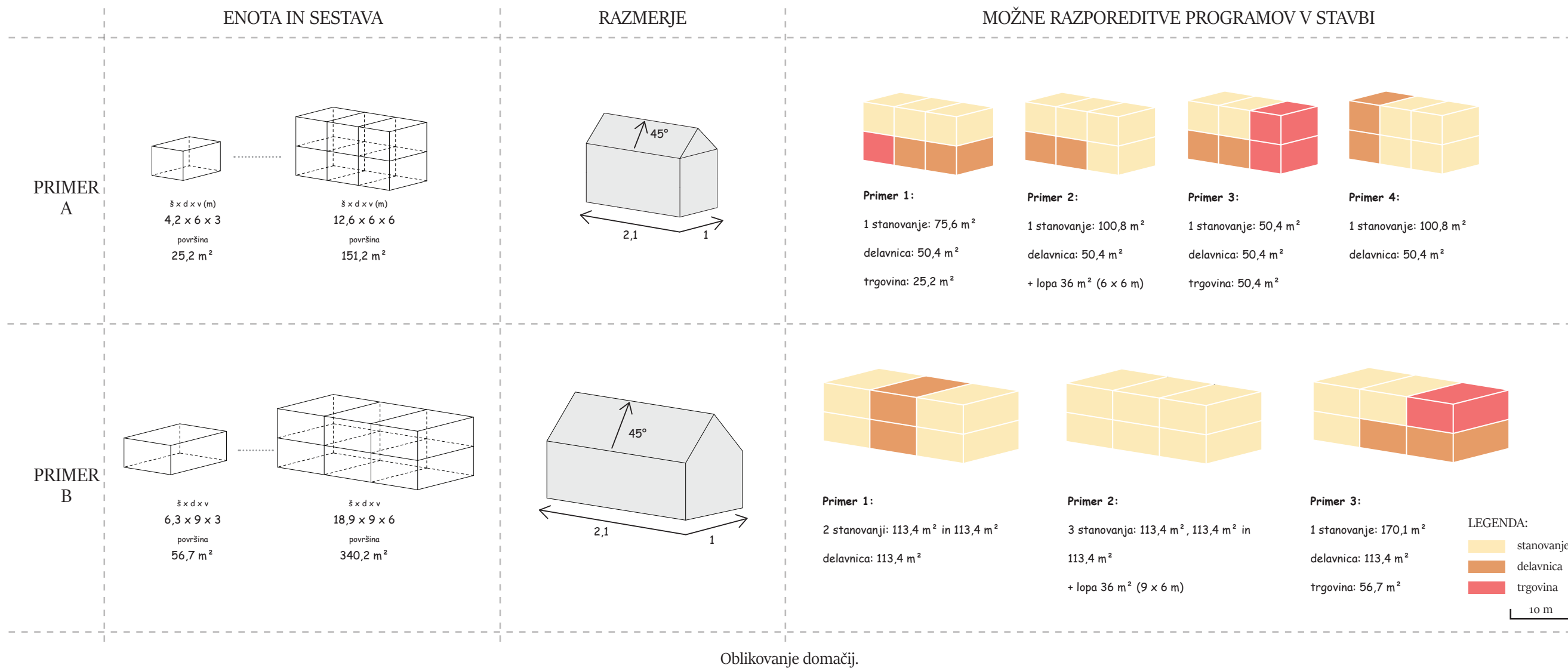

Koncept zasnove mikrolokacij.

LEGENDA:

- obravnavano območje
- glavne poti
- center Semiča
- center obrtne dejavnosti
- povzročna med centri
- robovi
- obstoječa vas
- obstoječi zaselek
- nova predvidena širitev
- širitev poslade
- povezovanje preko zelenih površin
- povezljivost

100 m

Oblikovanje domačij.

URBANISTIČNI NAČRT

Obravnvano območje zajema na severni polovici center Semiča in na južni polovici vaška naselja, kar narekuje, da se območje razdeli na več delov. Načrtovano situacijo tvori 9 novo postavljenih ozkih blokov, 78 novih atrijskih hiš, 22 novo oblikovanih domačij ter 35 obstoječih objektov. Trije obstoječi objekti imajo zasnovan novi program. Zasnova ureditve ustvarja kvaliteten odnos med bivanjem in gospodarskim razvojem ter hkrati upošteva zgodovinski razvoj kraja Semiča. Odgovarja na potrebe po krepitvi središča in ohranjanju tradicionalnih vaških naselij.

URBANIZEM

V severnem delu ureditvene situacije so umeščeni ozki bloki višine P+3, med katerimi so ustvarjena skupna dvorišča. Na notranji strani dvorišč imajo bloki steklene hodnike, kar nudi boljše osvetljenost notranjih prostorov. Bloki, ki se nahajajo severno od trga, imajo v pritličju načrtovane garaže in delavnice, medtem ko imajo bloki južno od trga v pritličju javni program. V vseh blokih, z izjemo skrajnega severnega, so v nadstropjih predvidena stanovanja. V skrajnem severnem ozkem bloku so v nadstropjih predvidene storitve, trgovine in pisarne, kar omogoči nova delovna mesta.

V osredju območja se nahaja obrtni center, ki ga sestavljajo domačije oziroma objekti oblikovani po tradicionalnem arhitekturnem vzorcu, značilnem za občino Semič. V objektih se nahajajo delavnice, trgovine in stanovanja, ki stanovanec nudijo priložnost za razvoj domače obrti. Objekti so postavljeni na način, da tvorijo domačije v skupini. Med domačijami se nahajajo skupna dvorišča, kjer lahko stanovalci preživljajo prosti čas ali pa delo iz delavnice preselijo na prosto. Na severni polovici se v obstoječe industrijske objekte umesti novi program, in sicer učilnice, delavnice, večnamenske prostore, razstavne prostore, ateljeje, galerijo ...

Zasnova ureditve tudi predvidi širitev obstoječih vaških naselij. Da so ta nastala iz skupin domačij, je še posebej razvidno pri vasi Mladica. Širitev naselij je predvidena na jugozahodnem, jugovzhodnem in vzhodnem vogalu obravnavanega območja. Širitev je zasnovana z uporabo tipologije atrijske hiše, višine P. Atrijske hiše sledijo geometriji obstoječih stavb in so postavljene na način, da tvorijo skupine. Znotraj skupin so poljavne odprte površine, opremljene z otroškimi igrali, urbano opremo in zelenjem.

PROMETNA INFRASTRUKTURA

Prometni sistem znotraj območja je urejen po načelih trajnostne mobilnosti. Omrežje cest in poti služi zgolj pešcem in kolesarjem. Za te so urejene kolesarnice in prijetne poti, ki omogočijo enostavno in hitro dostopnost do različnih predelov. Ohranja se obstoječe parkirišče na severu območja, večino novih parkirnih površin pa je zagotovljenih v kletnih etažah ozkih blokov. Izhodi iz garaž so predvideni v javnih pritličjih.

Skozi severni del območja je speljana cesta dimenzije 6 m, ki je urejena po konceptu skupnega prometnega prostora. Na ta način se umiri hitrost pretoka motornih vozil skozi območje ter poveča varnost, hkrati pa tudi prepreči, da bi ljudje po nepotrebnem izbrali to pot namesto glavne ceste, ki obkroža območje. Ta cesta napaja ozke bloke ter center obrtne dejavnosti.

Druge poti, načrtovane znotraj obrtnega centra in dovozi do skupin atrijskih hiš, so za okoliš značilne dimenzije 4 m, ki se je izkazala za zadostno in učinkovito. V obrtnem centru, kjer je zaradi delavnic možnost vstopa dostavnega vozila, so ob poteh oblikovani žepi za odmikanje, ki omogočijo varno srečanje vozil. Za žepo so uporabljene povozne travne plošče, ki prispevajo k zmanjšanju asfaltiranih površin. Povozne travne plošče so uporabljene tudi na poljavnih odprtih površinah med atrijskimi hišami, ravno tako z namenom odmikanja ob srečanju dveh avtomobilov.

OBLIKOVANJE KRAJINE

V sredini obravnavanega območja se nahaja grič, okoli katerega je oblikovana parkovna ureditev. Parkovna ureditev povezuje različne predele ureditvene situacije ter preprečuje, da bi se ti predeli združili. Znotraj parkovne ureditve so oblikovana tudi igrišča, otroška igrala, zunanji fitnes in piknik točke. V sistem poti parkovne ureditve je vključena tudi cerkev sv. Mihaela, ki ozavešča ljudi o spoštovanju kulturne dediščine. Zasnova krajine v največji možni meri ohranja obstoječa drevesa in zagotavlja zadostne zelene površine.

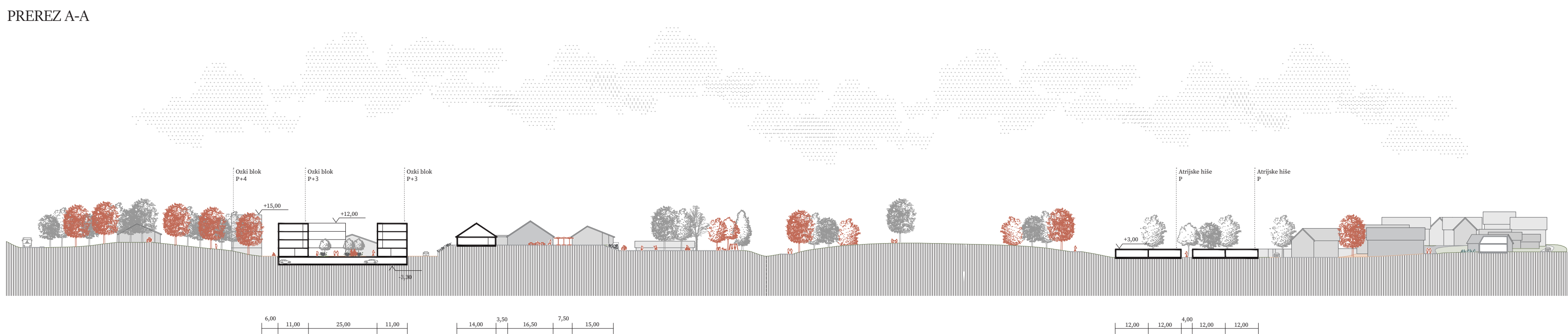
Ureditvena situacija.

LEGENDA:

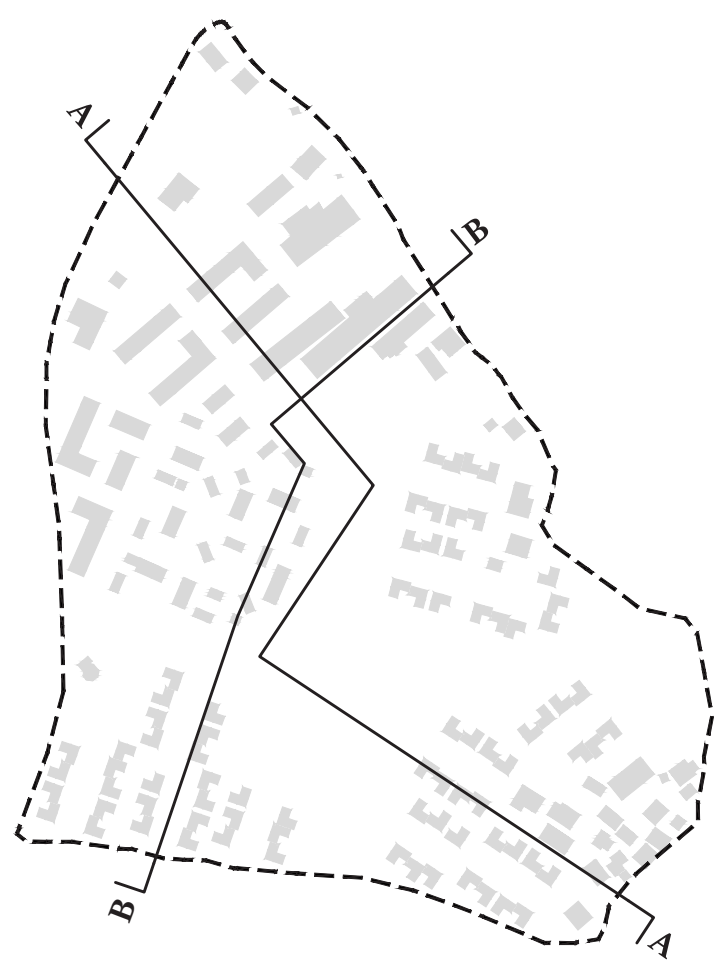
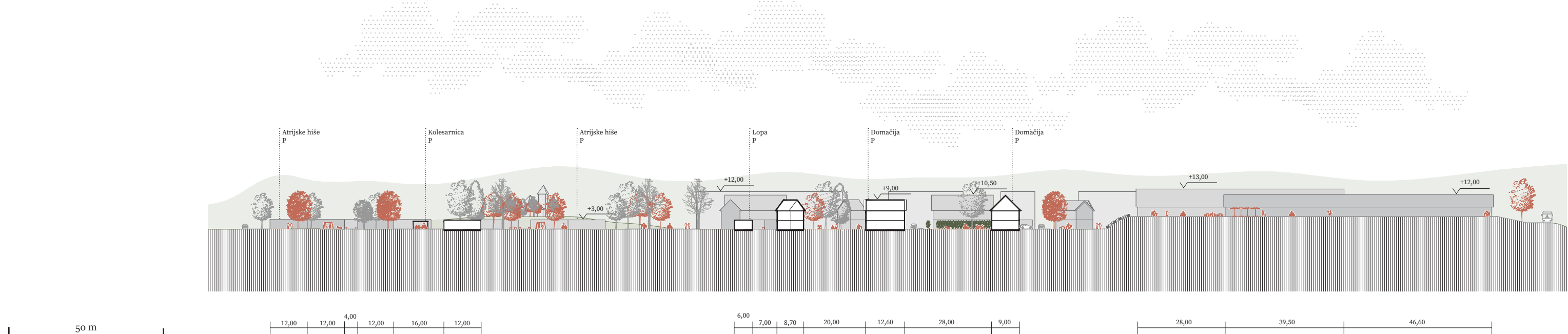
- obravnavano območje
- obstoječe stavbe
- plastnice
- nove stavbe
- nadstropje
- stolpi
- strop v garazu
- zeleno površine
- utrjene površine
- skupne tlakovane površine
- tlakovane površine za peke
- povozne travne plošče
- asfaltirane površine
- drevesa
- grmičevje
- visoka trta
- stijla
- visoka greda
- klopi
- piknik točke
- otroška igrala
- zunanja fitnes oprema
- kavarsko pohištvo
- ekološki otoki
- stopnice
- kamnit gozd
- senčniki
- stopla za kolesa
- športno igrišče
- namitni tenis
- ograda za živino
- oznaka vtične kote
- oznaka za prevez

50 m

PREREZ A-A IN B-B

PREREZ B-B

Smeri prereza

PROFILI CEST

AKSONOMETRIČNI PRIKAZ

ZASNOVE UREDITVE

DOMAČIJE V SKUPINI

V obrtnem centru so oblikovane skupine domačij okoli skupnega dvorišča. Domačije tvorijo stanovanja, delavnice in/ ali trgovine. Delavnice so vedno orientirane proti dvorišču, da posamezniku omogočijo tudi delo na prostem. Skupna dvorišča spodbujajo tudi medsebojne interakcije in medgeneracijsko sodelovanje. Nekatere domačije z večjimi delavnicami ali domačije brez delavnic imajo predvidene tudi lope.

Skozi dvorišče je omogočen tudi prehod, ki dela obrtni center dobro dostopen. Na zunanji strani domačij je predviden vhod oziroma dostop z osebnim ali tovornim vozilom.

DELAVNICE V OZKIH BLOKIH

Določeni ozki bloki imajo v pritličju predvidene garaže in delavnice. Te so predvidene za ljudi, ki bi se želeli ukvarjati z obrtjo, a nimajo na voljo prostora. Podobno kot domačije imajo tudi te delavnice izhode na skupno dvorišče, ki spodbuja sodelovanje in medsebojno pomaganje. Skozi osrednji prostor je omogočen prehod za pešce in kolesarje. Prostor je tudi opremljen z okrasnim drevjem in urbano opremo.

Na zunanji strani ozkega bloka je omogočen dostop z osebnim ali tovornim vozilom.

ŽEPI ZA ODMIKANJE

Žepi za odmikanje so oblikovani v obrtnem centru, kjer je zaradi trgovin in delavnic omogočen vstop tudi dostavnim vozilom. Žepi se pojavijo na vsaki strani poti in so oblikovani s povoznimi travnatimi ploščami.

Sistem žepov za odmikanje deluje na osnovi neverbalne komunikacije med dvema nasproti si vozečima voznikoma motornih vozil.

KROŽNE DOSTOPNE POTI

Znotraj skupin atrijskih hiš so oblikovane krožne dostopne poti za prebivalce. Poti so široke 4 m. Ob zavijalnih radijih se nahajajo predeli s povoznimi travnatimi ploščami, ki omogočajo lažje zavijanje vozil ali pa služijo, kot žepi za odmikanje.

Med potmi so urejene zelene površine z drevesi, otroškimi igrali in urbano opremo, ki ustvarijo prijeten ambient med atrijskimi hišami.

DREVEŠA

Veliko pozornosti se je namenilo ohranjanju obstoječih dreves. Ta so se ohranjala skoraj povsod, kjer ni prišlo do spremembe terena. Največji delež obstoječih dreves se nahaja v Lipovem parku, okoli cerkve sv. Mihaela, v vasi Mladica ter znotraj nove parkovne ureditve. Nova drevesa so zasnovana v obliki drevoredov in gruč. Te lahko zasledimo ob zahodnem robu območja, kjer služijo kot zelena bariera med glavno cesto in stanovanji. Novi krajši drevoredi se nahajajo tudi ob obstoječem parkirišču, ozkih blokih ter ob krožni poti parkovne ureditve. Drugje po območju so oblikovane gručne drevese, saj je ta oblika značilnejša za okolico.

